

Difuzijos ir reakcijos procesų elektrocheminėje mikroskopijoje matematinis modeliavimas

Laikotarpis 2014-2018 metai
3-ųjų metų doktorantūros ataskaita

Doktorantas Rokas Astrauskas
Vadovas prof. F. Ivanauskas,
2017-10-17

Pranešimo turinys

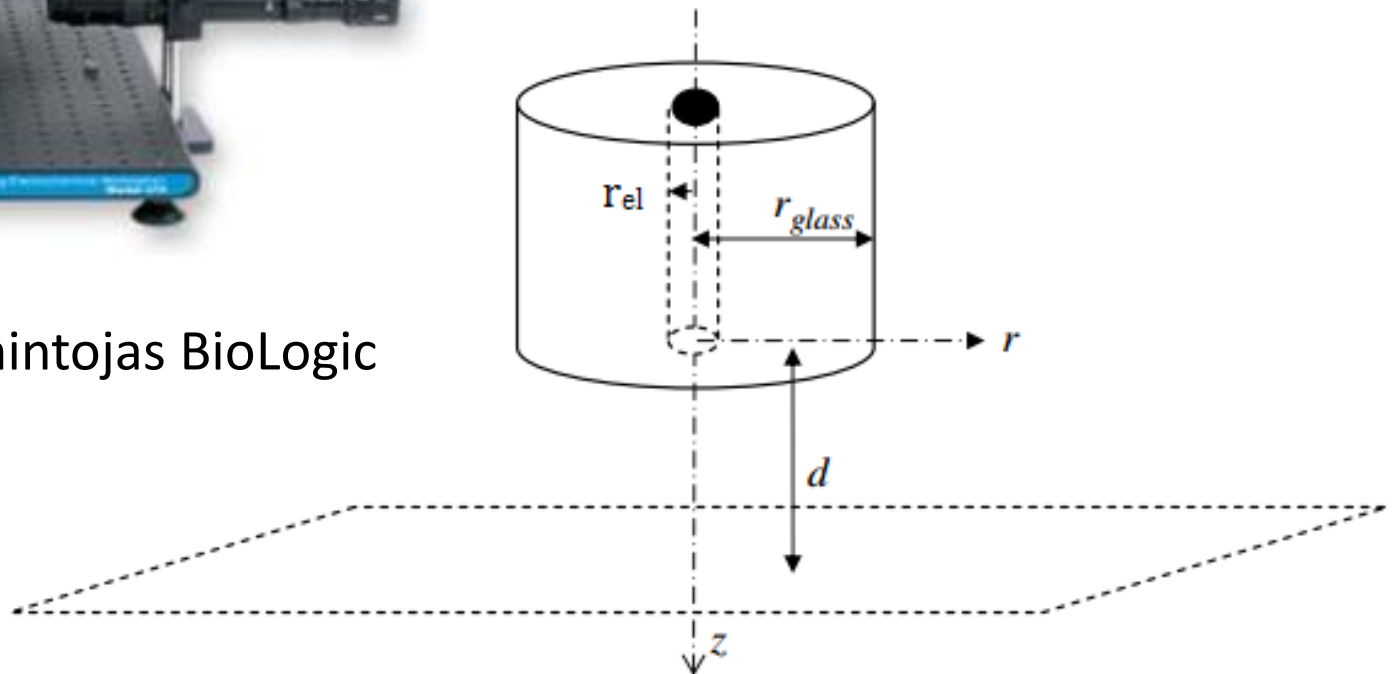
- Fizinis ir matematinis modelis
- SECM modelio papildymai ir panaudojimas
- Nanodalelių difuzijos modelis
- Planuojami darbai 17/18 metams

- Tyrimo tikslas – modeliuoti skenuojančio elektrocheminio mikroskopo (SECM) veikimą ir jame vykstančią difuziją ir chemines reakcijas, o tada rezultatai sulyginti su eksperimento duomenimis bei pritaikyti SECM tyrimams.
- Matematinis aparatas yra 8 netiesinių difuzijos-reakcijos lygčių sistema.
- Uždavinys sprendžiamas bendradarbiaujant su VU Chemijos fakulteto chemikais, vadovas prof. A. Ramanavičius.

SECM

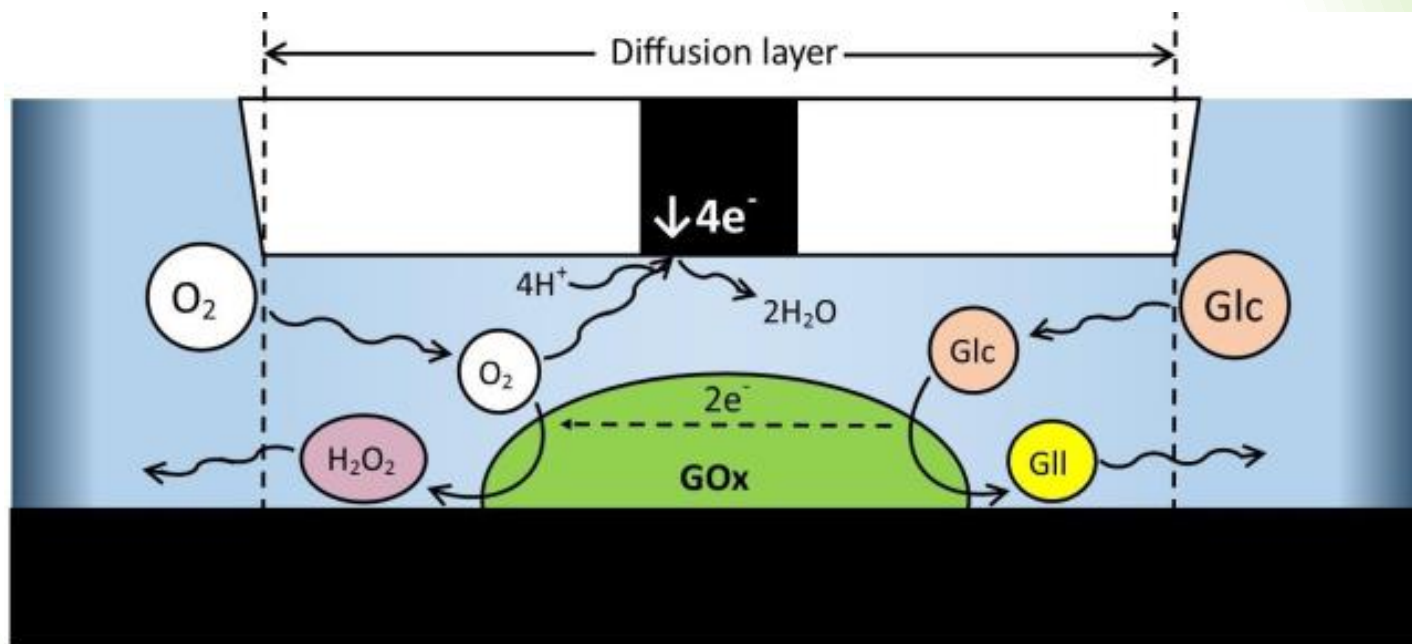

ic-SECM470, gamintojas BioLogic

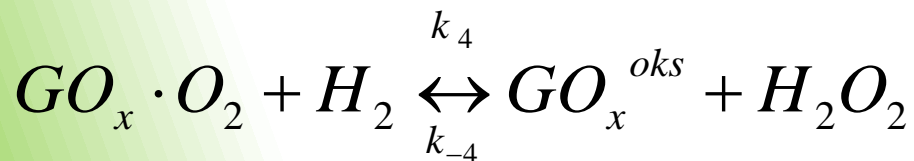
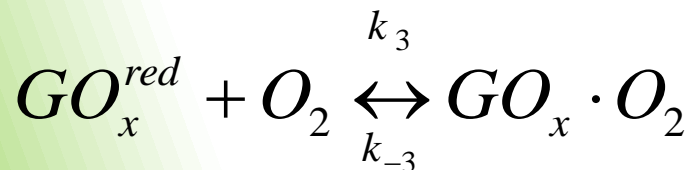
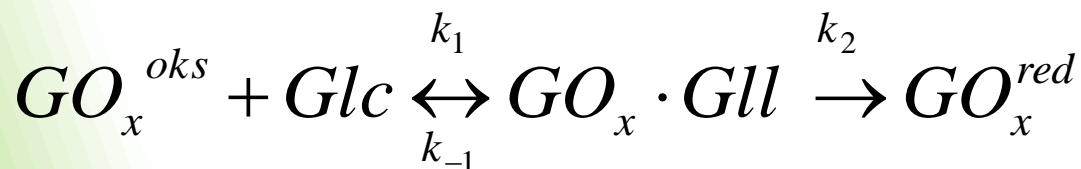

SECM zondo ir paviršiaus schema

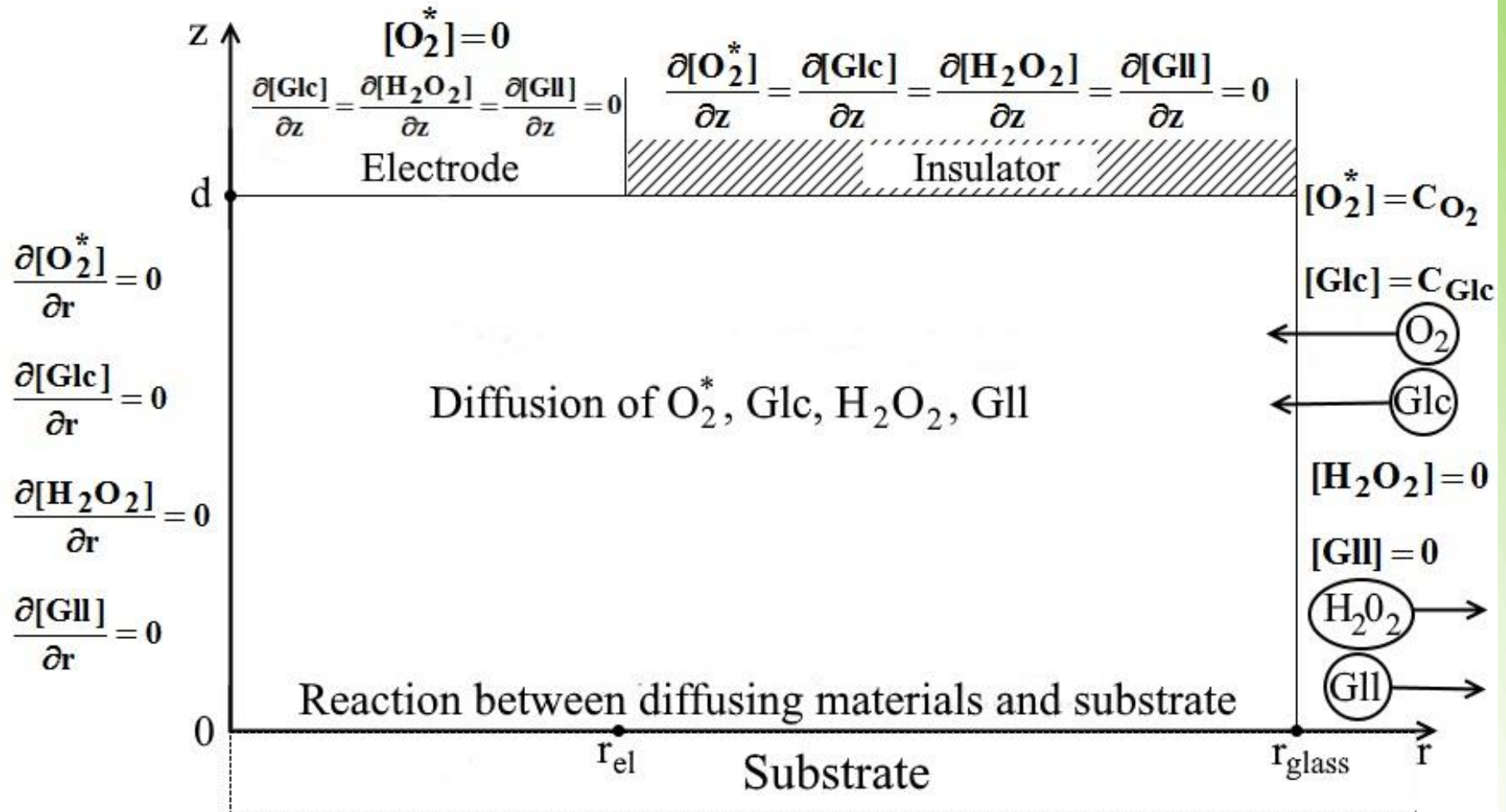
Oksidacijos-redukcijos reakcijos varžymosi režimas

Ant pagrindo vykstančios reakcijos:

Padarius cilindrinės simetrijos prielaidą, trimatė sritis transformuojama į stačiakampį.

Matematinis modelis

Difuzija aprašoma lygtimis:

$$\frac{\partial [O_2^*]}{\partial t} = D_{O_2} \Delta [O_2^*],$$

$$\frac{\partial [Glc]}{\partial t} = D_{Glc} \Delta [Glc],$$

$$\frac{\partial [H_2O_2]}{\partial t} = D_{H_2O_2} \Delta [H_2O_2],$$

$$\frac{\partial [Gll]}{\partial t} = D_{Gll} \Delta [Gll], \quad 0 < t \leq T, \quad 0 < z < d, \quad 0 < r < r_{glass},$$

o Δ – Laplaso operatorius cilindrinėje koord. sist.

Iš reakcijų, vykstančių ant pagrindo, gauname dar 4 lygtis koncentracijoms $[GO_x^{oks}]$, $[GO_x \cdot Gll]$, $[GO_x^{red}]$, $[GO_x \cdot O_2^*]$

$$\frac{\partial [GO_x^{ox}]}{\partial t} = -k_1 [GO_x^{ox}] [Glc] + k_{-1} [GO_x \cdot Gll] + k_4 [GO_x \cdot O_2^*] - k_{-4} [GO_x^{ox}] [H_2O_2],$$

$$\frac{\partial [GO_x \cdot Gll]}{\partial t} = k_1 [GO_x^{ox}] [Glc] - (k_{-1} + k_2) [GO_x \cdot Gll],$$

$$\frac{\partial [GO_x^{red}]}{\partial t} = k_2 [GO_x \cdot Gll] - k_3 [GO_x^{red}] [O_2^*] + k_{-3} [GO_x \cdot O_2^*],$$

$$\frac{\partial [GO_x \cdot O_2^*]}{\partial t} = k_3 [GO_x^{red}] [O_2^*] - k_{-3} [GO_x \cdot O_2^*] - k_4 [GO_x \cdot O_2^*] + k_{-4} [GO_x^{ox}] [H_2O_2]$$

Pradinės-kraštinės sąlygos

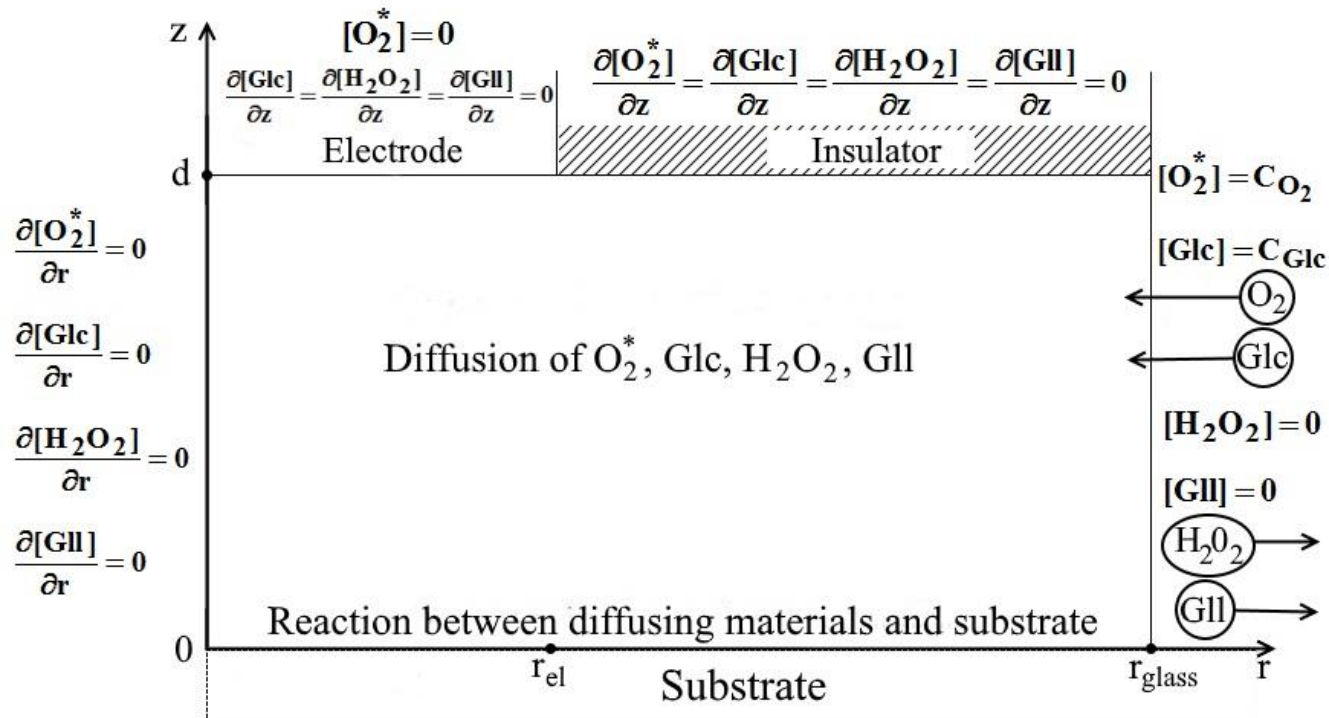
Pradinės sąlygos:

$$[O_2^*] = 253 \mu\text{mol} / \text{L}, \quad \text{for } t = 0, \quad 0 < z < d, \quad 0 < r < r_{\text{glass}}$$

$$[GOx^{ox}] = 2.114 \text{mol} / \text{m}^2, \quad \text{for } t = 0, \quad z = 0, \quad 0 < r < r_{\text{glass}}.$$

Kitų medžiagų koncentracijos lygios 0 su $t = 0$.

Kraštinės sąlygos pateiktos grafike:

Kraštinės sąlygas difunduojančioms medžiagoms ties $z = 0$ gaunamos iš cheminių reakcijų lygčių :

$$D_{O_2} \frac{\partial [O_2^*]}{\partial z} = k_3 [GO_x^{red}] [O_2^*] - k_{-3} [GO_x \cdot O_2^*], \quad 0 < t \leq T, \quad z = 0, \quad 0 < r < r_{glass},$$

$$D_{Glc} \frac{\partial [Glc]}{\partial z} = k_1 [GO_x^{oks}] [Glc] - k_{-1} [GO_x \cdot Gll],$$

$$D_{H_2O_2} \frac{\partial [H_2O_2]}{\partial z} = -k_4 [GO_x \cdot O_2^*] [H^+]^2 + k_{-4} [GO_x^{oks}] [H_2O_2],$$

$$D_{Gll} \frac{\partial [Gll]}{\partial z} = -k_2 [GO_x \cdot Gll].$$

Skaitinis sprendimas

8 difuzijos – reakcijos lygčių sistema sprendžiama baigtinių skirtumų kintamų krypčių ir paprastųjų iteracijų metodais.

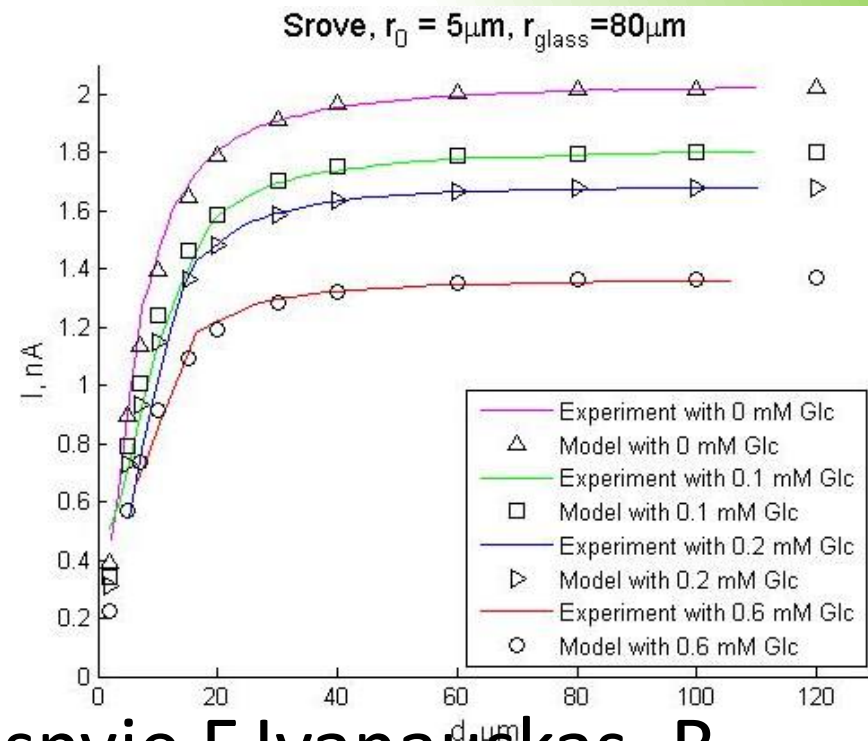
Modeliavimo metu srovės stipris skaičiuojamas pagal formulę:

$$I(t) = 2\pi n F_A D_{O_2} \int_0^{r_{el}} \frac{\partial [O_2^*]}{\partial z} \Big|_{z=d} r dr$$

Rezultatas lyginamas su eksperimentiškai gaunamu srovės stipriu.

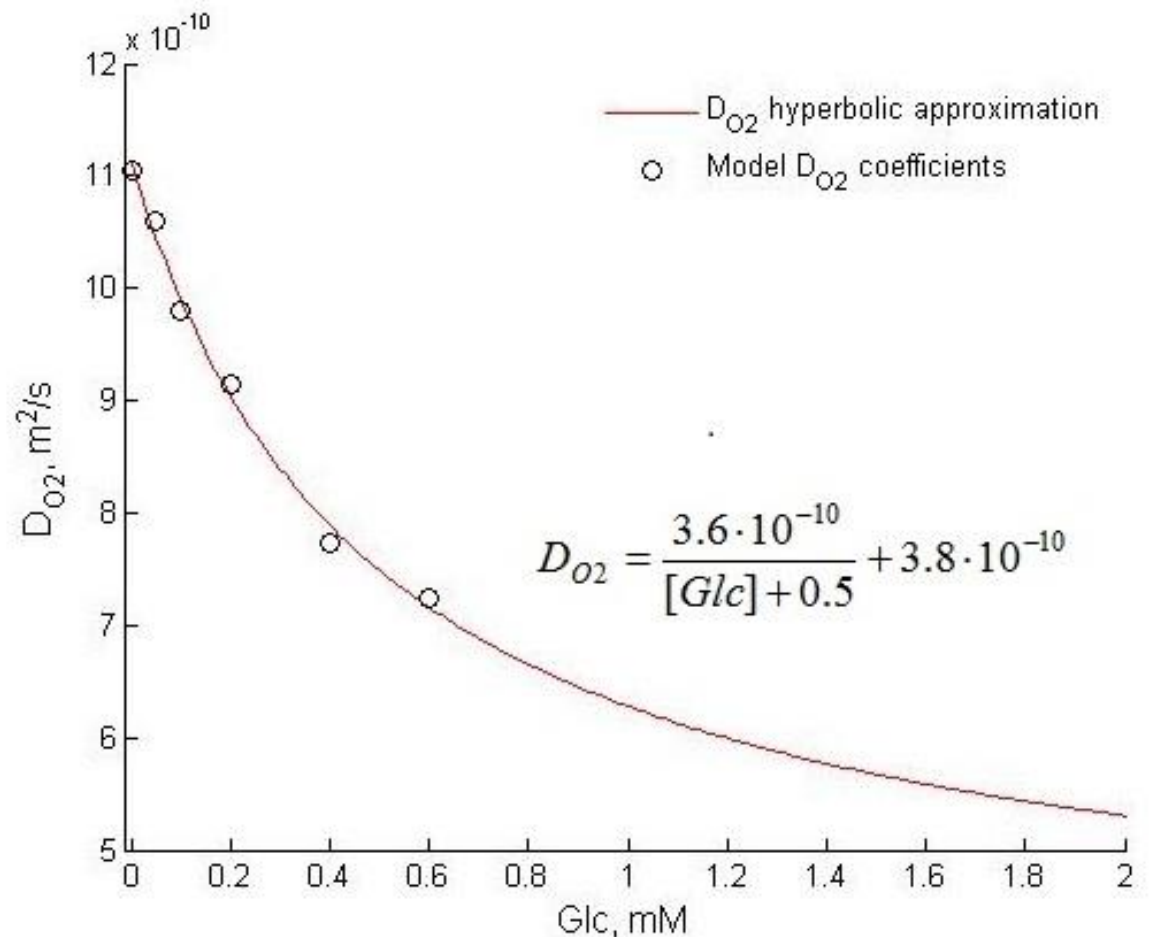
Rezultatai

- Apskaičiuotas srovės stipris lyginamas su eksperimento duomenimis. Stebime gerą eksperimento ir modelio rezultatų atitikimą.

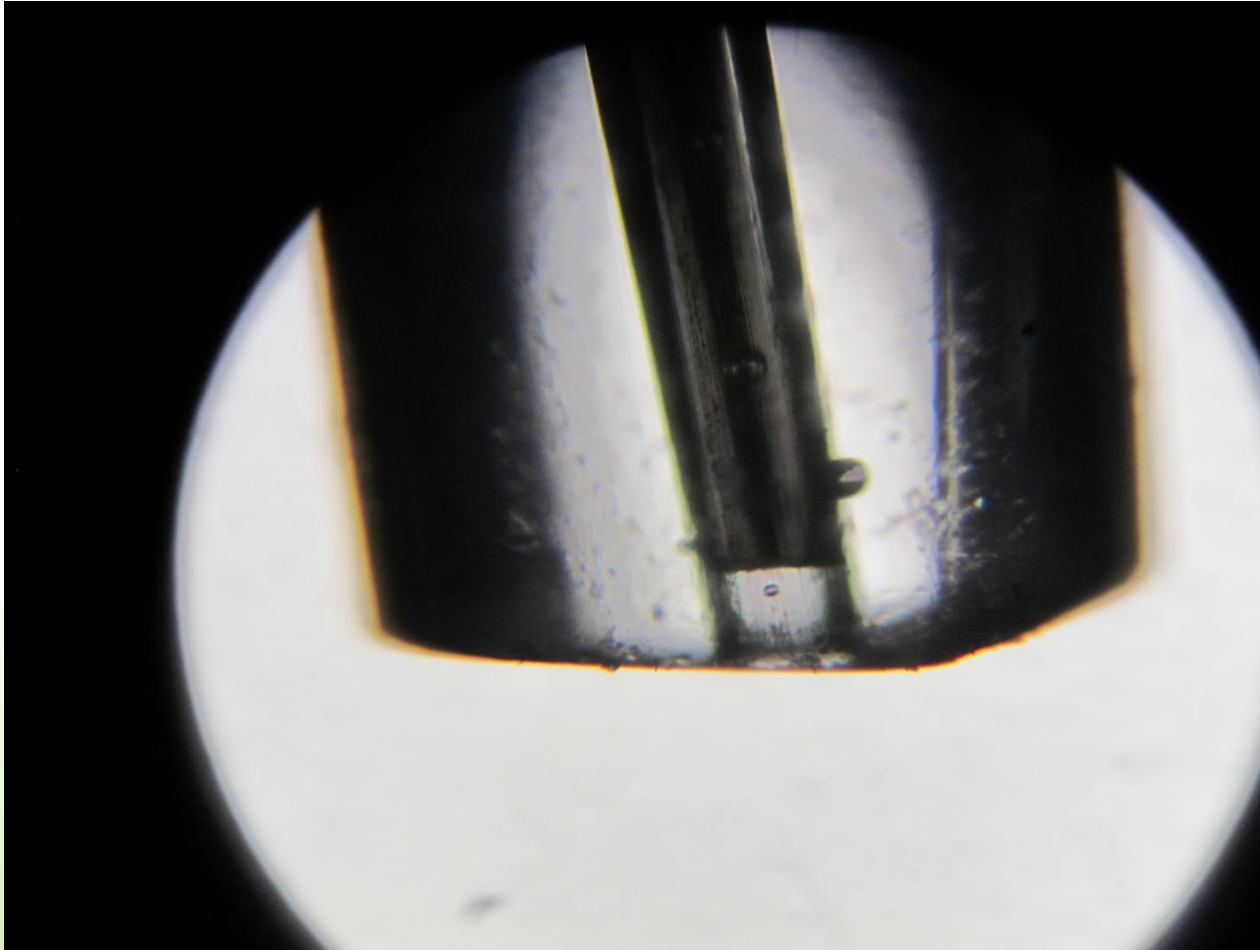

- Rezultatai publikuoti straipsnyje F.Ivanauskas, R. Astrauskas, et. al. “Modelling of Scanning Electrochemical Microscopy at Redox Competition Mode Using Diffusion and Reaction Equations” į žurnalą *Eletrochimica Acta*, 2016.

Modeliavimo rezultatai rodo priklausomybę tarp Glc koncentracijos ir deguonies difuzijos koeficiento D_{O_2} .

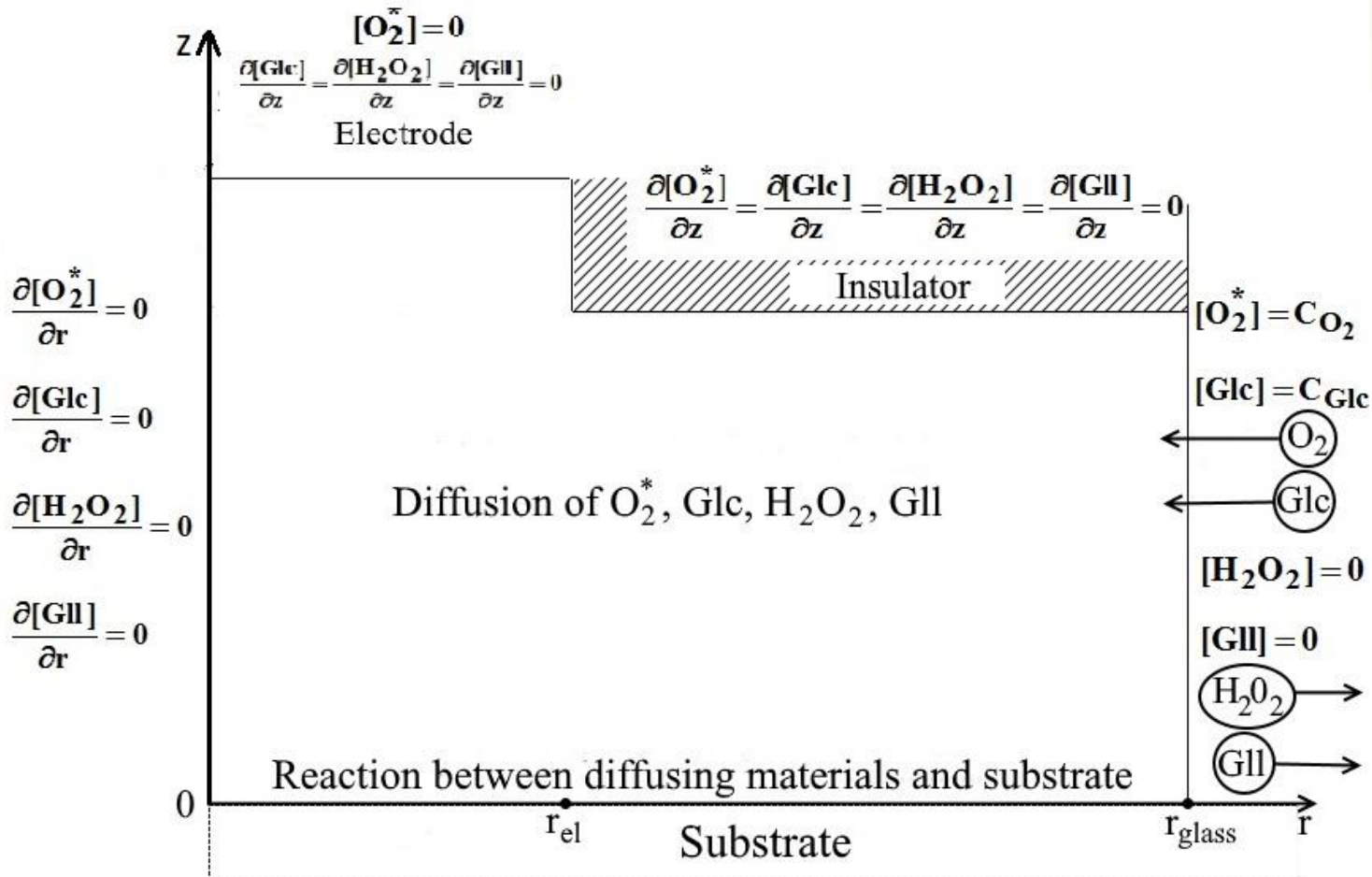
Sudėtingesnė elektrodo geometrija

Praktikoje elektrodas nėra idealus, paviršius gali susibraizyti, izoliatorius nusukti ir panašiai.

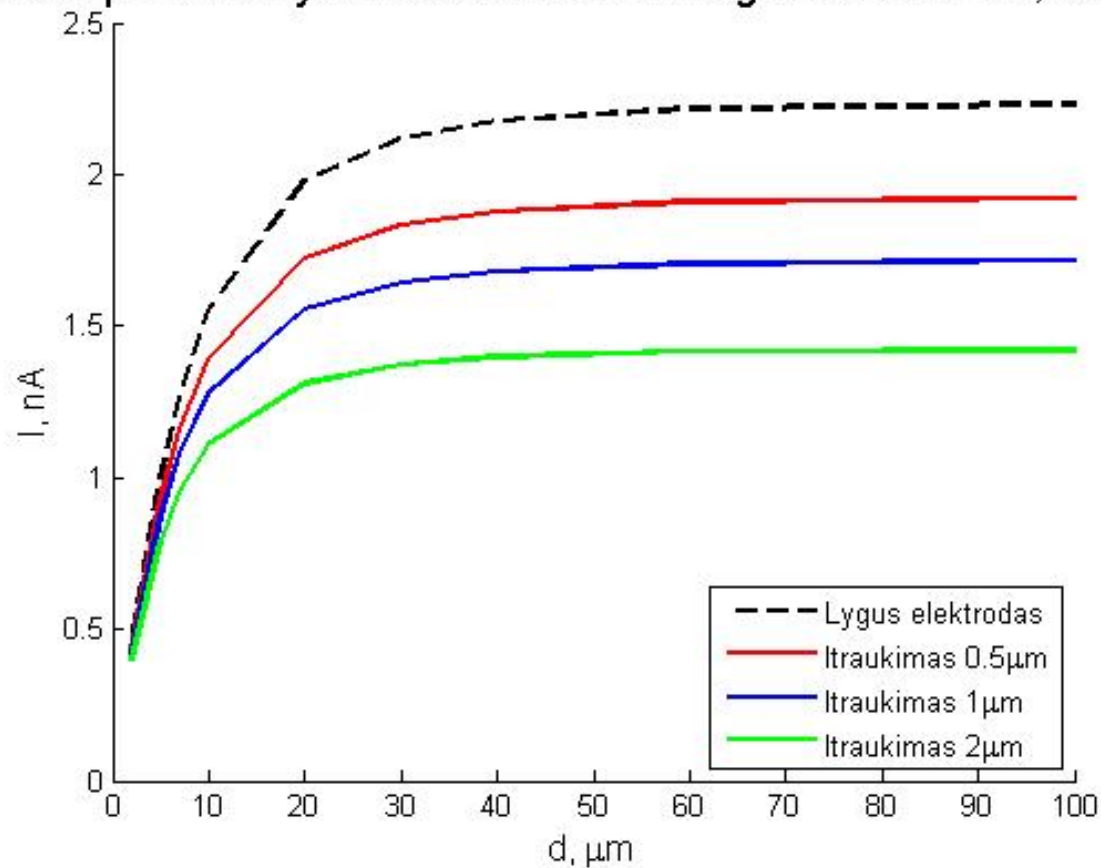
Įtrauktas elektrodas

Nagrinėjamą sritį ir kraštines sąlygas pakeičiame tokiu būdu:

Išvada: Įtraukus elektrodą, stebimas srovės mažėjimas.

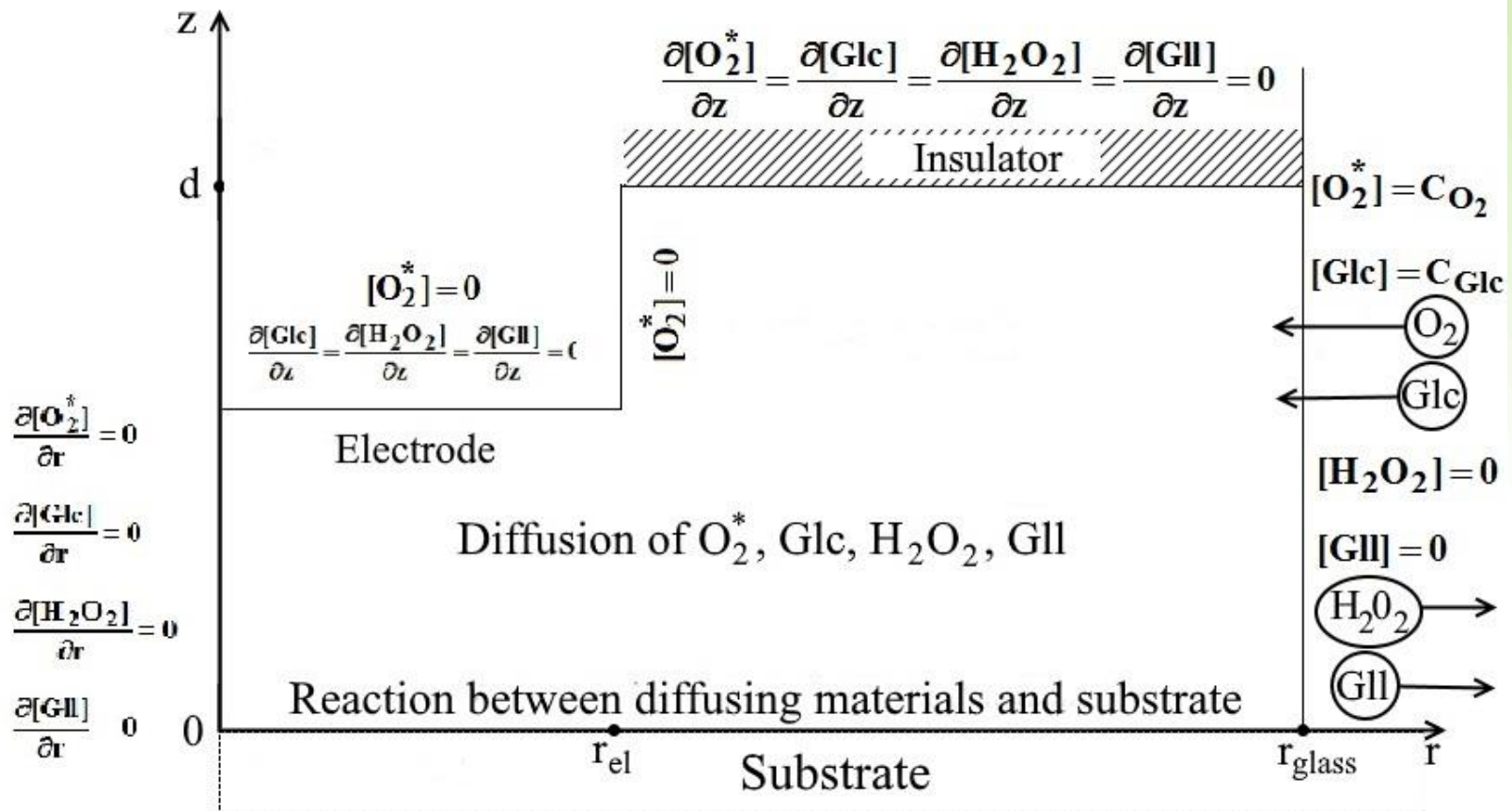
Srovės priklausomybė nuo atstumo d skirtingam el įtraukimui, Glc 0mM

Išlindęs elektrodas

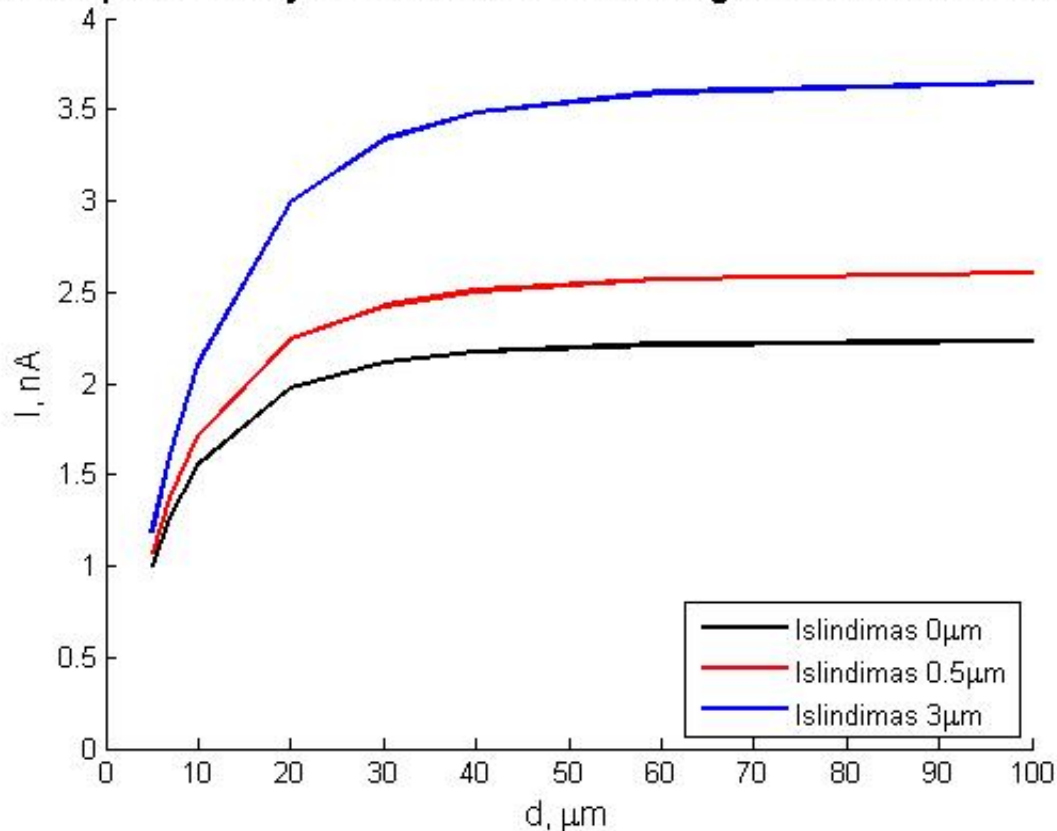
Modeliavimo sritis ir kraštinės sąlygos keičiamos taip:

Išvados:

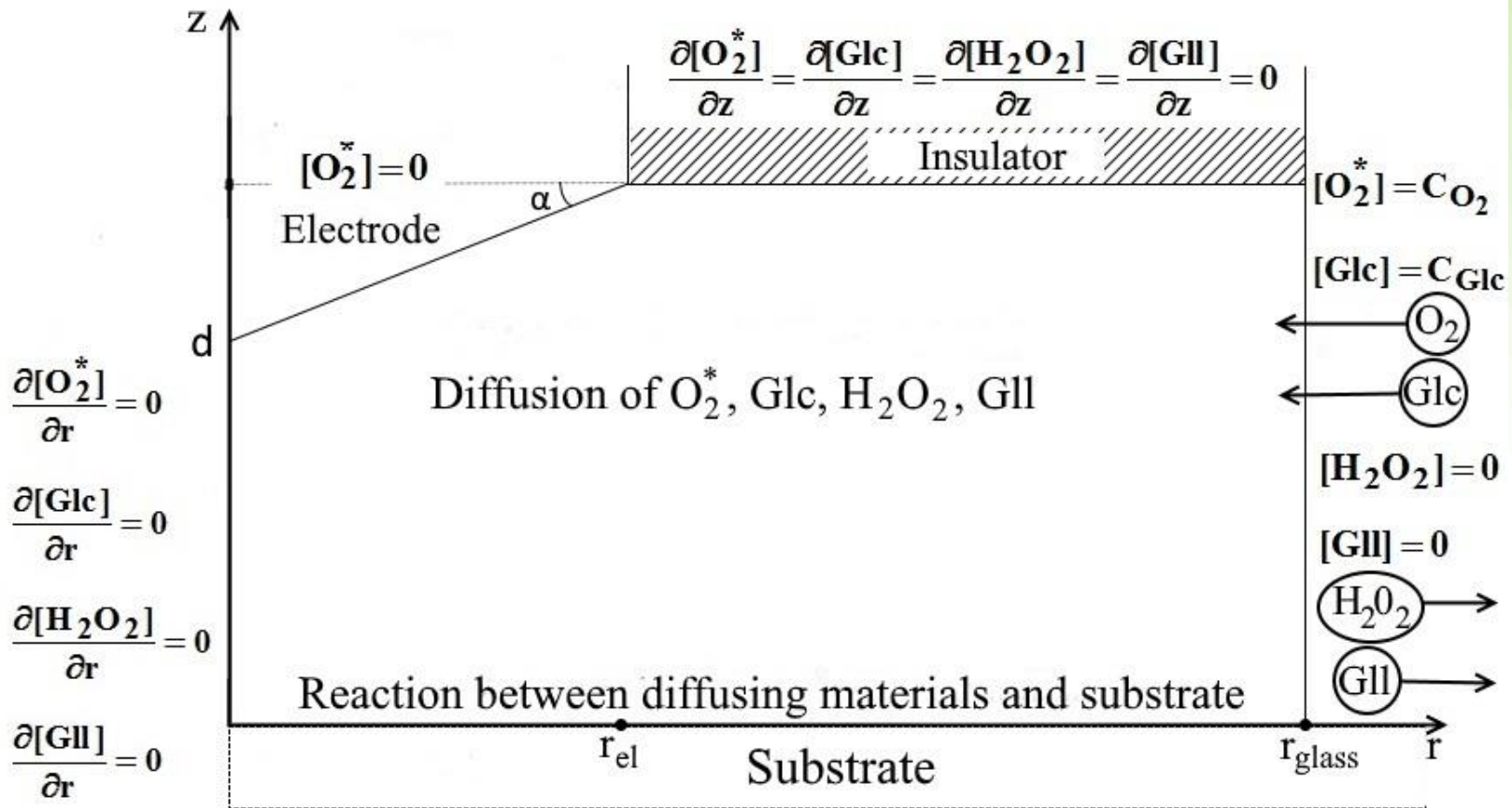
- Didinant išlindimą, srovė didėja ir nusistovi ties didesne reikšme.
- Atstumui tarp pagrindo ir elektrodo artėjant į 0, srovė nebus lygi 0.

Srovės priklausomybė nuo atstumo d skirtingam el išlindimui, Glc 0mM

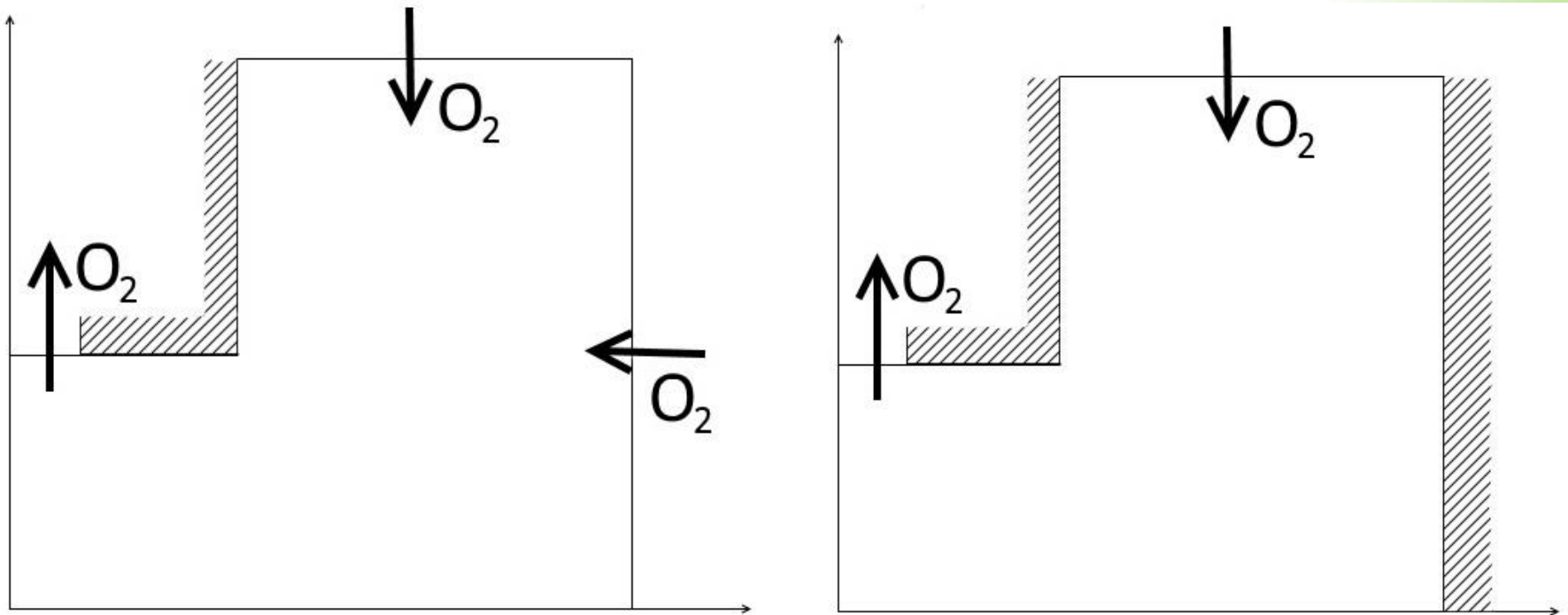
Dantytas elektrodas

Modeliavimo sritis keičiama į elektrodą, kurio paviršius nelygus, pvz nušvitrinus:

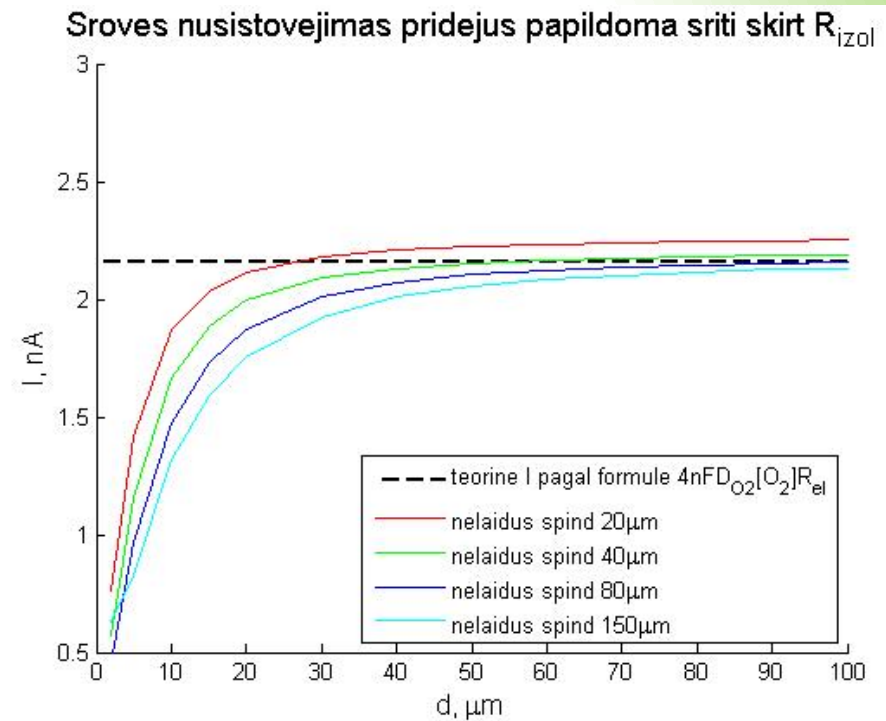
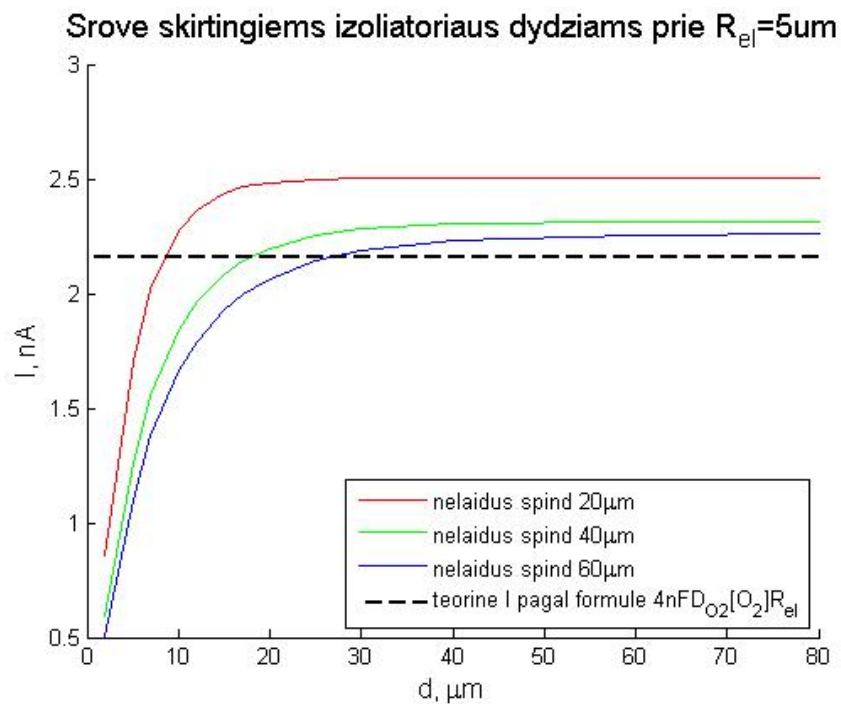
Modeliavimo srities papildymas

Pradinė sritis papildoma matmenų $R_{\text{bulk}} \times Z_{\text{bulk}}$ stačiakampiu, leidžiančiu geriau aprašyti procesą.

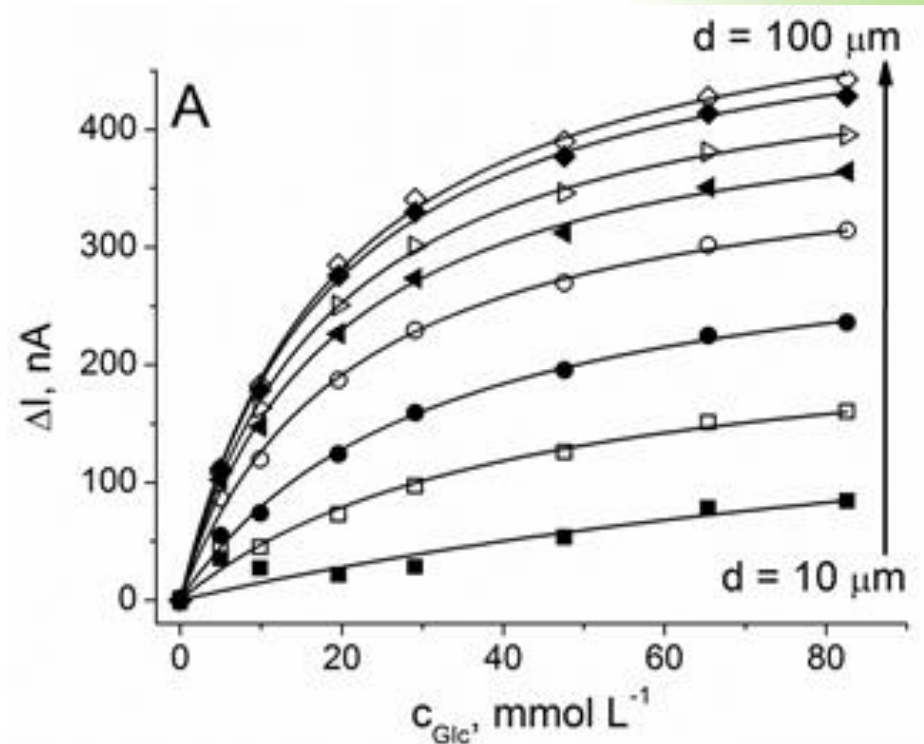
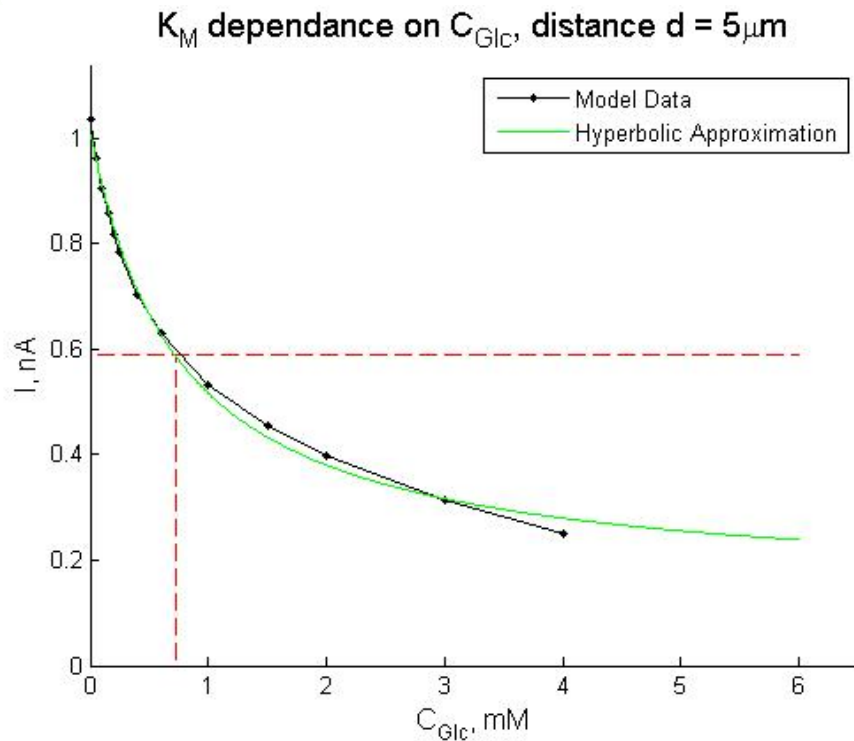
Išvada:

Modelio su papildoma sritimi skaičiavimai geriau atitinka teorinę formulę.

Modelio taikymai Michaelio-Mentelio kinetikai skaičiuoti

Keisdami Glc koncentraciją, galime rasti K_M kinetikos įverti tam tikram aukščiui ir lyginti su cheminio eksperimento rezultatais.

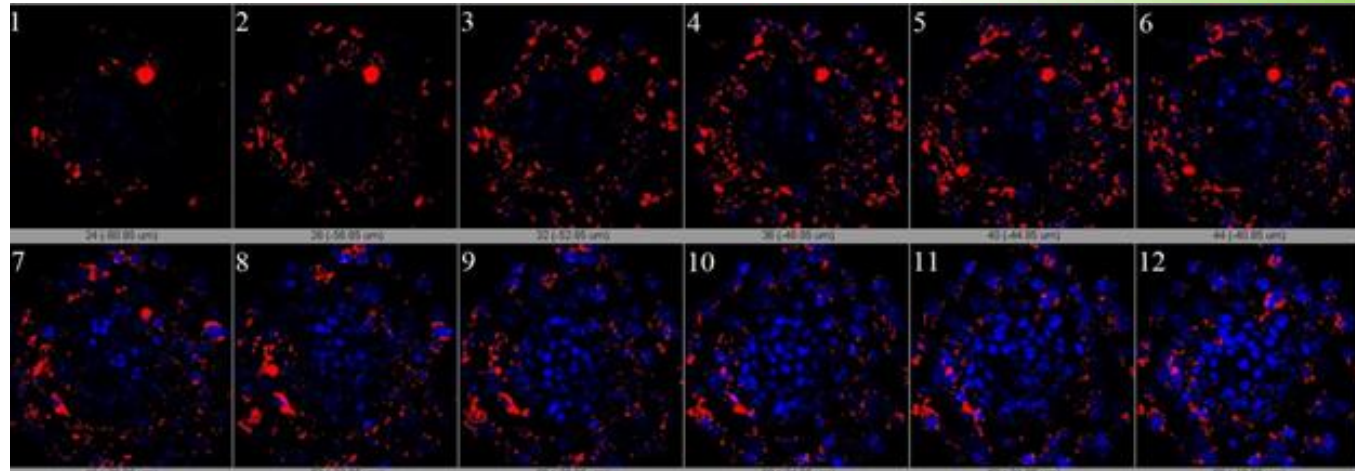
Nanodalelių difuzijos ląstelių sferoiduose modelis

- Tyrimo tikslas – modeliuoti nanodalelių (NP - nanoparticle) difuziją ir jų patekimą į ląsteles ir modelį panaudoti vaistų patekimo į audinius kinetikai tirti.
- Tyrimą atliekame kartu Vėžio tyrimų centro mokslininkais, vadovas prof. R. Rotomskis.
- Matematinis modelis ir sprendimo metodai panašūs į SECM modelį, todėl tema tiks disertacijai.

Fizinis procesas

Ląstelių sferoidas

Nanodalių (raudoni taškai) difuzija tarp ląstelių (mėlinai nudažyti ląstelių branduoliai)

Nanodalelės (prie jų prikabinami vaistai) patenka į sferoidą iš išorės ir difuzijos būdu keliauja į centrą. Kai kurios NP gali prisikabinti prie ląstelių, patekti į jų vidų ar atsikabinti.

Matematinis modelis

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{\partial NP_{out}}{\partial t} = D \Delta NP_{out} - k_{bound} (B_{max} - NP_{bound}) NP_{out} + k_{out} NP_{bound}, \quad t > 0, 0 < r < R \\ \frac{\partial NP_{bound}}{\partial t} = k_{bound} (B_{max} - NP_{bound}) NP_{out} - (k_{out} + k_{in}) NP_{bound}, \\ \frac{\partial NP_{in}}{\partial t} = k_{in} NP_{bound}, \\ NP_{out} \Big|_{t=0} = 0, \\ NP_{bound} \Big|_{t=0} = 0, \\ NP_{in} \Big|_{t=0} = 0, \\ NP_{out} \Big|_{r=R} = C_{outside}, \\ \frac{\partial NP_{out}}{\partial r} \Big|_{r=0} = 0. \end{array} \right.$$

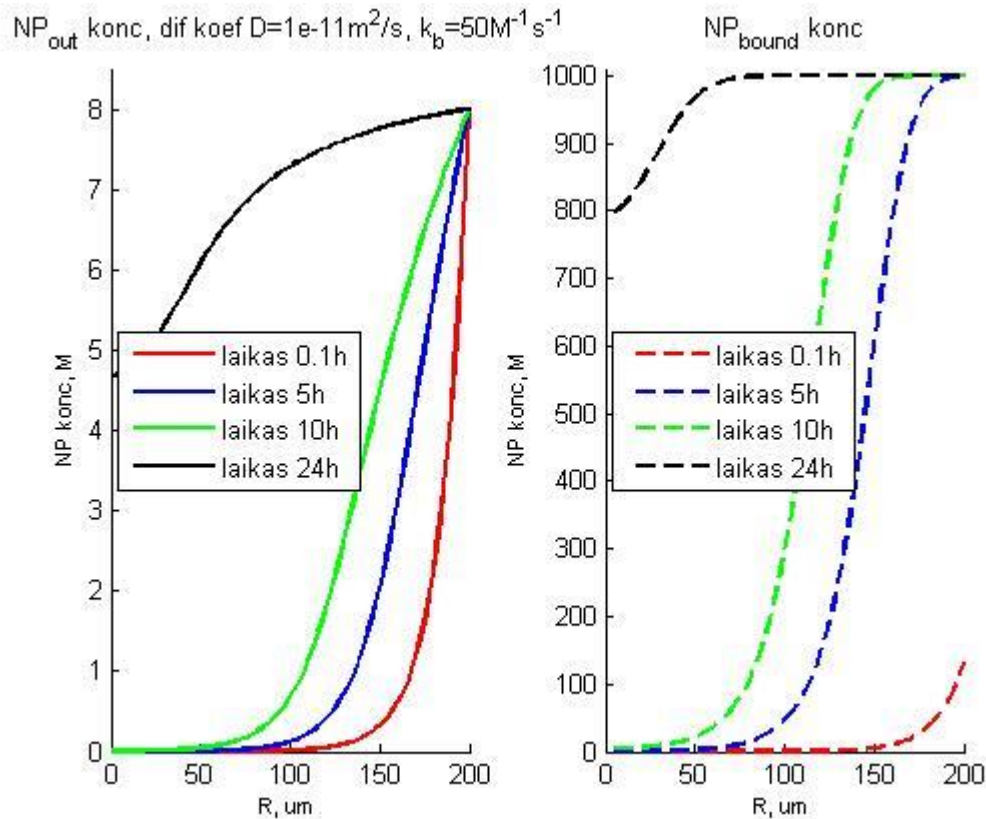
Ieškomos koncentracijos:

NP_{out} – nanodalelių koncentracija tarpląstelinėje terpėje.

NP_{bound} – prie ląstelės prikibusių nanodalelių konc.

NP_{in} – į ląstelės vidų patekusių nanodalelių konc.

Modelis leidžia rasti NP koncentracijas norimu laiko momentu.

Grafikuose vaizduojama kaip per 24h keičiasi NP koncentracija tarpląstelinėj terpėj ir kiek prikibimo vietų užimta.

Kita doktorantūros veikla

- Išlaikyti visi egzaminai (per pirmus 2 metus);
- Mokslinis darbas pristatytas konferencijoje:
  - Tarptautinė konferencija MMA 2017.

Planai kitiems metams

- Pateikti straipsnius recenzuojamuose žurnaluose:
  - Elektrodo geometrijos tyrimas – iki 2018 metų vasario.
  - Modeliuojamos srities praplėtimas – iki 2018 pavasario
  - Nanodalelių modelis – planuojame iki 2018 pavasario.
- Tyrimus pristatyti keliose tarptautinėse konferencijose.
- Parašyti disertaciją ir pateikti gynimui iki 2018 metų rudens. Apsiginti 2018/2019 žiemą.